

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Романовський Денис Сергійович

НАДАННЯ ДОГЛЯДУ НА НЕПРОФЕСІЙНІЙ ОСНОВІ ЗА ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В
УМОВАХ ВІЙНИ 115

Саїд Карім Бассемович

ВИЗНАЧЕННЯ КЛАСИФАЙД-АГРЕГАТОРІВ ТА ЇХ СТРУКТУРА: ПРАВОВІ РАМКИ ТА
ВИКЛИКИ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ 119

Стрілець Михайло Ігорович

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ДОГОВОРІВ НА НАДАННЯ ФРІЛАНС-ПОСЛУГ 122

Сухий Євген Олегович

ПРАВОВІ ЗМІНИ У СФЕРАХ ЖИТЛОВИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 125

Халдай Ілля Віталійович

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТЯГНЕННЯ ЗБИТКІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ 127

Шайхет Олена Петрівна

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ
ВІЙНИ 131

Шитков Єгор Олексійович

ОБ'ЄКТИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ 134

Якушев Станіслав Ігорович

ФІЛОСОФСЬКО-ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ІНСТИТУТУ КОМПЕНСАЦІЇ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ 137

СЕКЦІЯ 13. ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО У СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Голубєва Неллі Юрївна

ВІДПОВІДАЧІ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ 140

Андронов Ігор Володимирович

ПРО КОНКУРЕНЦІЮ ПРАВИЛ ПІДСУДНОСТІ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ 142

Волкова Наталія Василівна

СТАНДАРТ ДОКАЗУВАННЯ «БАЛАНС ЙМОВІРНОСТЕЙ» У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ:
ОКРЕМІ АСПЕКТИ 145

Бут Ілля Олександрович

ТЛУМАЧЕННЯ СУДОМ ЗАКОНУ ЗА ПРИНЦИПОМ CONTRA LEGEM: ДОСЯГНЕННЯ
СПРАВЕДЛИВОСТІ НА ПРОТИВАГУ ЗАКОННОСТІ 148

Дрогозюк Крістіна Борисівна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ В РЕЖИМІ
ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ 152

Павлова Юлія Сергіївна

ВПЛИВ СУДОВОЇ РЕФОРМИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ:
НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. 155

Полуніна Ольга Олександрівна

РОЛЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЗАХИСТІ ПРАВ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ. 157

Полюк Юлія Іванівна

ІГНОРУВАННЯ ІМУНІТЕТУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУДОВА ПРАКТИКА ТА
ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. 159

Припуляк Валерій Миколайович

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: УРОКИ ДЛЯ
УКРАЇНИ 162

Стоянова Тетяна Анатоліївна

ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРЕДМЕТУ ДОКАЗУВАННЯ В СПРАВАХ ПРО ВИДАЧУ
ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 165

Цал-Цалко Юлія Юліївна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО СКРІНШОТУ В ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ. 168

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Положення частини першої статті 18, частини першої статті 27 Конвенції ООН «Про права дитини» [1], зазначають, що держави-учасниці взяли на себе зобов'язання забезпечувати належне визнання принципу рівної відповідальності, за виховання та розвиток дитини, обох батьків останньої. При цьому, наголошується, що основна відповідальність за забезпечення гармонійного розвитку дитини, з урахуванням її найкращих інтересів, покладається на батьків або, за необхідності, на законних опікунів. При цьому держави гарантують кожній дитині право на, необхідний для її всебічного розвитку, рівень життя.

Принцип пріоритетності прав та інтересів дитини також інтегрований до національної правової системи України. Так, положеннями статті 7 СК України закріплено імператив про забезпечення дитині можливості реалізації її прав [2], визначених Конституцією України, Конвенцією ООН «Про права дитини» та ратифікованими Верховною Радою України міжнародними договорами. При цьому, законодавець наголошує на здійсненні нормативно-правового регулювання сімейних відносин максимально урахуовуючи потреби та інтереси дитини [3, 1].

У контексті положень Закону України «Про охорону дитинства», поняття «забезпечення найкращих інтересів дитини» конкретизується як сукупність дій і рішень, спрямованих на задоволення її індивідуальних потреб з урахуванням стану здоров'я, вікових, статевих, фізичних, психічних та соціальних особливостей, життєвого досвіду, родинного, культурного та етнічного походження, а також з урахуванням власної думки дитини, у разі якщо вона досягла достатнього рівня розвитку для її висловлення [4].

Крім того, національне законодавство гарантує рівність прав та обов'язків батьків щодо дитини, незалежно від того, чи перебувають вони у шлюбі. Це положення відображено у частині першій статті 141 Сімейного кодексу України, де зазначено, що правовий статус батьків щодо дитини є однаковим незалежно від їх сімейного стану [2].

Також, положеннями частини першої статті 12 Закону України «Про охорону дитинства», визначено, що батьки дитини, за її виховання, навчання та розвиток, несуть рівну відповідальність. Також, вони зобов'язані забезпечувати належні умови розвитку своєї дитини у фізичному, духовному, моральному та інтелектуальному напрямках, а також сприяти розкриттю в дитини здібностей від природи, здійснювати розвиток в дитини стосовно дотримання поваги та гідності, вживати заходів щодо підготовки дитини до майбутнього самостійного життя і соціальної адаптації [4].

Визначення та правове регулювання питання визначення місця проживання дитини, заслуговує окремої уваги. Так, положеннями статті 160, частин першої, другої статті 161 СК України, визначено, що: «за згодою обох батьків дитини, яка не досягла десяти років, встановлюється її місце проживання» [2]. Після досягнення десятирічного віку таке рішення приймається самою дитиною та батьками за їх спільною згодою. У разі досягнення дитиною чотирнадцятирічного віку вона самостійно визначає своє місце проживання.

У разі виникнення спорів між батьками дитини стосовно визначення її місця проживання, які не вдалося врегулювати шляхом відповідних домовленостей, положеннями частин першої, другої статті 161 СК України, зазначається, що такий спір підлягає розгляду органами опіки та піклування або судом.

Зазначений процес судового врегулювання спорів між батьками дитини стосовно визначення її місця проживання, розпочинається з подання, одним із батьків, до суду позовної заяви, з дотриманням вимог цивільного процесуального законодавства. Відповідно до чинної правової процедури, у розгляді спорів між батьками дитини стосовно визначення її місця проживання, обов'язково повинні приймати участь представники органів опіки та піклування. Представники зазначеного органу подають до суду письмові висновки, складені за результатами обстеження житлових умов дитини, батьків та інших осіб, що виявили намір узяти участь у вихованні дитини, спільному проживанні, а також на основі інших доказів, що мають значення для справи. При цьому суд має право відступити від висновку органу опіки та піклування, якщо його зміст суперечить вимогам законодавства або інтересам дитини.

У правозастосовній практиці Верховний Суд України неодноразово наголошував на комплексному підході до розгляду справ зазначеної категорії. Судові інстанції зобов'язані враховувати сукупність факторів: матеріально-побутові умови, психоемоційний стан дитини, стан здоров'я дитини, характер її стосунків із кожним із батьків, рівень емоційної прихильності, висновки органу опіки та піклування, думку дитини, сталі соціальні зв'язки, місце навчання, та інші обставини, які матимуть принципове значення для повноцінного забезпечення прав та інтересів дитини.

Унаслідок збройної агресії мільйони дітей були вимушені залишити територію України разом із одним із батьків або змінити місце проживання в межах країни, переїхавши до інших регіонів. Такі обставини стали серйозним випробуванням для багатьох сімей, значна частина з яких не витримала психологічного, соціального та правового навантаження, спричиненого розлукою або адаптацією до нових умов. Ураховуючи вказане, особливої правової та соціальної значущості, на сьогодні, набуло вирішення питань визначення місця проживання дитини, а судова практика з розгляду таких справ суттєво ускладнилася.

Особливо складними постають ситуації, коли аналіз доказів у справі свідчить про те, що з огляду на інтереси дитини більш доцільним є її проживання з тим із батьків, який залишився на території України або мешкає у регіоні, що

перебуває під підвищеною загрозою безпеці. У таких випадках виникає принципове питання: чи є повернення дитини в Україну або до зазначеного регіону безпечним та обґрунтованим з точки зору забезпечення її основоположних прав і свобод.

Якщо батьки не спромоглися дійти взаємної згоди щодо визначення місця проживання дитини та не змогли налагодити конструктивного спілкування між собою, остаточне рішення у цьому питанні покладається на судову інстанцію. Варто зазначити, що незалежно від обставин справи, кожне судове рішення у подібних спорах часто має складні емоційні та життєві наслідки для обох сторін, однак найбільше від таких конфліктів страждає саме дитина.

На сьогодні суди України, розглядаючи справи про визначення місця проживання дитини, як правило, керуються принципом забезпечення її найкращих інтересів. Судові органи прагнуть об'єктивно дослідити обставини справи та встановити, з ким із батьків дитині буде найбільш комфортно, безпечно й доцільно проживати з огляду на її потреби, вік, емоційний стан та соціальне оточення.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 27.02.1991 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
2. Сімейний Кодекс України: Закон України від 10.01.2002 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. Ст. 135.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 14.
4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.

Ключові слова: цивільне право, цивільне законодавство, цивільні правовідносини, сімейне право, сімейне законодавство, сімейні правовідносини, місце проживання, дитина, воєнний стан, подружжя, батьки.

Keywords: civil law, civil legislation, civil legal relations, family law, family legislation, family legal relations, place of residence, child, martial law, spouses, parents.